

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תשעב

ערב שבת-קודש

פרשת אמור

י"ד באייר ה'תשס"ט

שנת הקהל

יוצא-לאור על-ידי

מכון ליובאוויטש שעל-יד

צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

י"ד באייר ה'תשס"ט – כ"א באייר ה'תשס"ט

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	י"ד באייר	הלי עדות פרק יז-יט.	הלי אבל פרק יד.	מליית רפה.
ש"ק	ט"ו באייר	פרק כ-כב.	הלי מלכים ומלחמותיהם.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע קפ.
א'	ט"ז באייר	הלי ממרים.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק ב.	מ"ע קעד. מליית שיב. שיג. שיד.
ב'	י"ז באייר	פרק ד-ו.	פרק ג.	מליית שיח. שיט. מ"ע רי. ריא.
ג'	י"ח באייר	פרק ז. הלי אבל.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק ד.	מליית קצה. מ"ע לו.
ד'	י"ט באייר	פרק ג-ה.	פרק ה.	מליית קסח.
ה'	כ' באייר	פרק ו-ח.	פרק ו.	מליית קסז.
ו'	כ"א באייר	פרק ט-יא.	פרק ז.	מליית קסו.

זמני השבוע *

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זמן זריחת החמה	זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	ד' 120 לפני הזריחה	ד' 72 לפני הזריחה							
ו' י"ד באייר	3.29	4.28	4.53	5.54	9.11	12.37	1.11	7.26.0	7.52
ש"ק, ט"ו באייר	3.28	4.27	4.52	5.53	9.11	12.37	1.11	7.26.7	7.53
א', ט"ז באייר	3.26	4.26	4.51	5.52	9.10	12.37	1.11	7.27.4	7.53
ב', י"ז באייר	3.25	4.25	4.50	5.51	9.10	12.37	1.12	7.28.1	7.54
ג', י"ח באייר	3.23	4.24	4.49	5.51	9.09	12.37	1.12	7.28.8	7.55
ד', י"ט באייר	3.22	4.23	4.48	5.50	9.09	12.37	1.12	7.29.5	7.56
ה' כ' באייר	3.21	4.22	4.48	5.49	9.09	12.37	1.12	7.30.2	7.57
ו' כ"א באייר	3.19	4.21	4.47	5.49	9.08	12.37	1.12	7.30.9	7.57

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"י שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	דה"י	צה"ש	דה"י	צה"ש	דה"י	צה"ש	דה"י	צה"ש
אמור	6:49	8:05	7:04	8:07	6:56	8:08	7:05	8:06
בהר-בחוקותי	6:54	8:10	7:09	8:13	7:02	8:14	7:10	8:12

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעל-יד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474

שליחותו של רשב"י

בענייני תורה - גם המדובר לילדים הוא הוראה למבוגרים • ל"ג בעומר מלמדנו לנהוג בכבוד זה לזה, ולתת עבור הזולת גם הדברים הקשורים עם עומק הנשמה • מאהבת ה' לישראל שלח את רשב"י בדורו לגלות את חלק הנסתר שבתורה, ואת הבעל שם טוב ונשיאי חב"ד לדורותם - להפיצה ולהביאה לכל יהודי • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

ב. על-פי המסופר בדברי חז"ל בגמרא² ובמדרשים³, קשור ענינו של יום ל"ג בעומר עם תלמידים (הקרויים בנים⁴ לרבותיהם ומנהיגיהם) - תלמידיו של אחד מגדולי התנאים, רבי עקיבא. והלימוד המיוחד מיום זה - שבו נתעוררו והחליטו שמכאן ואילך ינהגו כבוד זה בזה, ויחיו ביניהם באהבה (תמורת זה ש"לא נהגו כבוד זה לזה"⁵, לפי שהיתה חסרה אצלם האהבה זה לזה), ואז נתבטלו העניינים הבלתי-רצויים (המגיפה רחמנא-ליצלן) שהיו אצלם. ומאז חוגגים יום זה ליום שמחה בתוך ימי הספירה.

וככל עניין של זיכרון על-פי תורה, אין זה רק לזכור מאורע שאירע לפני שנים רבות, אלא כמו כל עניין בתורה, שהוא הוראה ולימוד כיצד להתנהג עתה, וכיצד יש להתנהג בעתיד.

ועל דרך זה בנוגע לזיכרון של ל"ג בעומר, שבו קיבלו תלמידי רבי עקיבא על עצמם לנהוג באהבה איש לרעהו - שזהו לימוד והוראה לכל אחד ואחד מאתנו, שבהנהגה זו תלוי הקיום של

א. ל"ג בעומר הוא יום הקשור במיוחד עם ילדי-ישראל¹, ולכן אדבר עתה בעיקר בעניינים השייכים לילדי-ישראל, ובאופן השייך אליהם, ותקוותי, שיהיו הדברים שייכים ויביאו תועלת גם לאלו שלפי מספר שנותיהם עברו כבר את גיל הילדות - שהרי בודאי זוכר כל אחד ואחד מאתנו את התקופה שבה היה בגיל זה, ובודאי יש לו זיכרונות טובים מאותה תקופה. ובפרט שכל עניין בתורה יש לו משמעות ותוכן עבור כולם, ללא נפקא-מינה בסגנון ה"משל" וה"אותיות" שבהם מבארים את העניין - אם הוא עבור ילדים או עבור מבוגרים.

יעזור השם יתברך, שגם אלו שלפי מספר שנותיהם יצאו כבר מגיל הילדות והנערות - יתחדשו אצלם הכוח, החיות והרצון, ומכאן ואילך יעסקו בכל עניני יהדות, תורה ומצוותיה, במרץ נעורים, ברצון חזק, בהתלהבות והתפעלות של חיות, כילדים העוסקים בכנין חייהם, ילדים שהם העתיד של כל העם היהודי בתוך שנים אחדות.

* * *

(2) ראה יבמות סב, ב ובמאירי שם (בשם הגאונים).

(3) ראה ב"ר פס"א, ג. קה"ר פי"א, ו.

(4) ספרי ופרש"י ואתחנן ו, ז.

(5) יבמות שם.

(1) ראה ספר "בין פסח לשבועות" פי"ח סל"ג-ד. פי"ט ס"ח-ט. וש"נ.

ועניין זה התגלה והתבטא בשליחותו של רבי שמעון בן יוחאי -

שצריך להיטיב עם הזולת לא רק ביחס לעניינים הגלויים, לא רק בענייניו שאינם יקרים כל כך, אלא בכל העניינים, עד לעניינים הקשורים עם עומק נשמתו, "רוזן דנשמתא" - את הכול עליו ליתן כדי לעשות טובה ליהודי, לזולת. זוהי ההוראה השנייה מל"ג בעומר, שבאה בהמשך וכתוצאה להוראה הראשונה.

ה. ובהמשך לשתי נקודות האמורות - באה נקודה שלישית:

כאשר רבי שמעון בן יוחאי קיבל רשות ללמוד את חלק הנסתר שבתורה עם כל ישראל - התחיל בכך על-ידי הלימוד עם תלמידים מובחרים, וציוה עליהם להמשיך למוסרם מדור לדור.

אך כאשר הגיעו זמנים קשים עוד יותר, והקב"ה ראה שצריך ליתן לבני-ישראל יתר כוח והתלהבות כדי שיוכלו לעמוד בכל הניסיונות - אזי נשלח לעולם הבעל-שם-טוב,

- שבחג השבועות בשנה זו ימלאו מאתיים שנה להסתלקותו -

ושליחותו היתה ללמד ולגלות את העניינים שהתחיל רבי שמעון בן יוחאי ללמוד עם תלמידיו המובחרים - לחוג גדול יותר, ועד שיהיו גלויים לכל, וכלשון אגרת הבעל שם טוב הידועה: "יפוצו מעינותיך חוצה", דהיינו, שיש להפיץ עניינים אלו יותר ויותר, עד שיגיעו "חוצה", אפילו לפינות הרחוקות ביותר בעולם.

ושליחות זו מסר הבעל שם טוב לאחרי זה לתלמידיו ולתלמידי תלמידיו, החל מאדמו"ר הזקן ועד לדורנו אנו - שכל אחד ואחד מאתנו יפיץ תורה ויהדות בכל מקום שידו מגעת.

ו. ונקודת הדברים:

הקב"ה אומר לישראל: מבלי הבט על כך שאתם חיים בעולם שבו ישנם כל מיני תנועות, ועד למצב שמתיראים מפני "פצצת אטום", ומתיראים מכל מיני רדיפות, ובפרט קשיים בקיום עניני יהדות,

(8) כש"ט בתחלתו. ובכ"מ.

בני-ישראל (ובני-אדם בכלל), שלא יהיו מאורעות בלתי-רצויים, ויהיה מצב של שמחה וטוב בכל המצטרף.

ג. עניין נוסף הקשור עם ל"ג בעומר - שרבי שמעון בן יוחאי, אחד מגדולי תלמידיו של רבי עקיבא, אמר, של"ג בעומר הוא "יום שמחתו", כיוון שביום זה סיים את השליחות שהטיל עליו הקב"ה.

במה התבטאה שליחותו של רבי שמעון בן יוחאי?

ובכן: הקב"ה, להיותו עצם הטוב, ורצונו להיטיב לכל באי עולם, נתן וקבע בעולם "מורה-דרך" כיצד להתנהג בחיי היום-יום - תורתנו הקדושה. היה זמן שנתגלה רק חלק מהתורה, אבל כשהגיעו זמנים קשים, והיה צורך בתוספת כוח כדי שיוכלו בני-ישראל לעמוד ביהדותם, להתנהג על-פי הוראות התורה - ניתנה רשות לרבי שמעון בן יוחאי להתחיל ללמוד עם בני-ישראל גם נסתר תורה, חלק התורה שעד אז היה נסתר.

העובדה שחלק התורה היה נסתר, מורה, שלמרות היוקר שבכל התורה, יש בתורה גופא רוזן דאורייתא, סודות התורה, החלק הנסתר שבתורה, ובנוגע לחלק זה לא היו סבורים עדיין שראוי לגלות זאת; אמנם, כאשר הקב"ה הראה את אהבתו לבני-ישראל במדה גדולה יותר - התבטא הדבר בכך שציוה להתחיל לגלות להם גם את החלק העמוק ביותר בתורה. וזו היתה שליחותו של רבי שמעון בן יוחאי.

ד. ועניין זה מהוה המשך ותוצאה של הרעיון הראשון - ההנהגה בכבוד ואהבה זה לזה:

רצונו של הקב"ה הוא שילמדו מדרכיו וילכו בהם, כמאמר רז"ל: "מה הוא רחום אף אתה רחום"; כשם שרצונו של הקב"ה להיטיב לכל, כך צריך כל איש ישראל, וכל אדם בכלל, להיטיב עם סביבתו.

(6) ראה זח"ג רפז, ב. פע"ח שער ספה"ע פ"ז. ובכ"מ.
(7) ספרי עקב יא, כב. וראה רמב"ם הל' דעות פ"א ה"ה. סהמ"צ להרמב"ם מ"ע ח. שו"ע אדה"ז או"ח סקנ"ו ס"ג.
וראה ג"כ מכלתא בשלח טו, ב. שבת קלג, ב.

הקשורים עם הגוף.

ז. כאמור לעיל, הנה אתם הילדים, הנכם אלו שעניי הכול נשואות אליכם, מתוך תקווה, שאתם תעמידו את העולם היהודי ואת העולם בכלל, שהנהגתו תהיה באופן של הוספה בטוב, ללא מלחמות וללא פחדים וחרדות, וינצלו את כל הכוחות כדי להוסיף באור, יופי, טהרה וקדושה בכל העולם.

ובכן: תתחילו אתם לפעול בתכלית התוקף ומתוך המרץ וההתלהבות שבטבע הנוער והילדים, ובכך תשפיעו גם על המבוגרים, ועד לזקנים ביותר, שגם הם יורבקו מההתלהבות שלכם, ויפעלו בעולם להיות לדירה לו יתברך – עולם של שלום, עולם של טהרה ועולם של קדושה.

ועל-ידי זה הנה במהרה בימינו, בעגלא דידן, בימינו ממש, יבוא אליהו הנביא, "מבשר טוב משמיע שלום"⁹, ויבשר על ביאת משיח צדקנו, שבקרב ממש יוציאנו מן הגלות, ויביאנו אל הגאולה האמיתית והשלימה, לארץ הקדושה, אמן.

⁹ שיחת ל"ג בעומר ה'תש"כ, 'תורת מנחם' כרך כח עמ' 90-87 – בלתי מוגה)

(9 ישעי' נב, ז.)

תורה ומצוות – הנה דווקא בזמן זה הנני מגלה את אהבתי אליכם באופן היותר גלוי, על-ידי זה שהנני נותן לכם את הדבר היותר יקר שיש לי – לא רק את החלק הגלוי של התורה, נגלה דאורייתא, ולא רק את החלק הנסתר עבור יחידי סגולה, אלא הנני רוצה ומצוה שילמדו ויגלו ויפיצו רזין דאורייתא לכל אחד מישראל, מקטן ועד גדול!

בהנהגה זו, למסור את היקר לו ביותר עד ל"חוצה", בכל קצווי תבל, הראה הקב"ה דוגמא לכל אחד מאתנו, בנתנו כוח וציווי ליתן ולהפיץ ולמסור הכול, עד לפנימיות הנשמה, העניינים הנעלמים והיקרים ביותר שישנם ליהודי – כדי להאיר ולהיטיב בסביבתו, ועד ל"חוצה", לפינה היותר רחוקה בעולם.

ועל-פי האמור לעיל אודות הלימוד מל"ג בעומר בנוגע להנהגת תלמידי רבי עקיבא – צריך עניין זה להיעשות מתוך אהבה וקירוב אל הזולת, מבלי הבט על החילוקים שביניהם בשנים, בלימוד התורה, ביראת-שמים, בעושר וכיוצא בזה.

וכאשר ההנהגה היא באופן של אהבה ושלוש, אזי ישנה הבטחת הקב"ה – כמו בכל ציווי הקב"ה שנותן גם שכר – להמשכת ברכה בכל המצטרך, הן בעניינים רוחניים והן בעניינים גשמיים, הן בעניינים הקשורים עם הנשמה והן בעניינים

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'

ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 072-2770130

לידת ילד מביאה את הגאולה

כל סדר ההשתלשלות צמא למשיח

אודות הגאולה העתידה אמרו רז"ל "אין בן דוד בא עד שיכלו כל נשמות שבגוף", ופירש רש"י דקאי על אוצר הנשמות ששמו גוף.

ולכאורה צריך להבין: מה נוגע כל כך "שיכלו כל נשמות שבגוף" - הרי כל מקום שבו נמצאות הנשמות נמצאות הן "בבי גזא דרחמנא" [=בית-גנזיו של הקב"ה], ומהו ההכרח "שיכלו כל הנשמות שבגוף", שיומשכו ויבואו למטה דווקא?

והביאור בזה - כיוון שהחידוש של משיח (בן דוד) הוא שתהיה דירה לו יתברך בתחתונים, לכן יש צורך שכל העניינים, ובכללם גם הנשמות, יבואו למקום שבו רוצה הקב"ה שתהיה לו דירה, דהיינו בתחתונים.

[...] ולכן לא מספיקה מציאותם ועבודתם של הנשמות כפי שהם למעלה, שכן אף שעבודתם שם היא בתכלית העילוי, כמו שכתוב "חי הוי" אלקי ישראל אשר עמדתי לפניו", ו"אין עמידה אלא תפילה", מכל מקום, כיוון שנתאוהה הקב"ה להיות לו יתברך דירה בתחתונים, צריכה להיות מציאות הנשמות ועבודתם למטה דווקא, שעל-ידי זה פועלים שתהיה הגאולה העתידה במהרה בימינו, שאז תושלם הכוונה דדירה בתחתונים.

על-פי זה מובן שכאשר נולד ילד יהודי - הרי זה לא רק שמחה פרטית אצל ההורים, המשפחה, הסביבה, או אפילו כלל ישראל בדור זה, אלא זוהי שמחה עבור כל סדר ההשתלשלות וכל העניינים שבמשך כל הדורות, כי מכיוון שעניין זה ("יכלו כל נשמות שבגוף") מביא את הגאולה העתידה, הרי זו שמחה עבור כל עניני ההשתלשלות הצמאים לביאת המשיח, שזוהי תכליתם.

וככל עניין של שמחה, שכדי שתהיה שמחה שלימה, ללא תערובות כו', צריכים לקשר זאת עם ענייני תורה ומצות - לכן בלידת בת קורין לה שם בעת העלייה לתורה; ובלידת בן עושים ברית מילה, שזהו עניין ההתקשרות של הקב"ה עם נשמות ישראל, ועל-ידם גם עם כל סדר ההשתלשלות.

(משיחת ש"פ במדבר, מבה"ח סיון, ה'תשי"ז, תורת מנחם תשי"ז כרך ג (כ) עמ' 21-22 - בלתי מוגה)

אור וזוהר אצל הילדים הנקראים "משיחי"

בחלק הזוהר הנקרא בשם "רעיא מהימנא" . . . נתבאר הקשר והשייכות דספר הזוהר לגאולה העתידה. ותוכן הדברים - על-פי מה שנאמר בנבואת הגאולה שבאחרית הימים "יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים גו' והמשכילים יבינו", ומבאר ברעיא מהימנא "...והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע, בהאי חיבורא דילך דאיהו ספר הזוהר . . . בגין דעתידין ישראל למטעם מאילנא דחיי דאיהו האי ספר הזוהר, יפקון ביה מן גלותא ברחמים" [. . .].

וזהו גם הקשר עם האמור לעיל אודות תינוקות של בית רבן, "להזהיר . . . הקטנים" - כדאיתא בגמרא "אל תגעו במשיחי, אלו תינוקות של בית רבן", היינו שתינוקות של בית רבן נקראים בשם "משיחי", שמו של משיח צדקנו.

(שיחת ל"ג בעומר תשמ"ז, התוועדות תשמ"ז כרך ג' עמ' 271)

"ל"ג בעומר מוצלה ביותר"

לקראת ל"ג בעומר תש"ל כתב הרבי מכתב מיוחד "לכל התלמידים והתלמידות המשתתפים בפעולות יום הסגולה ל"ג בעומר", אולם הרבי ביקש לחלקו גם בין חיילי צה"ל ויהודים בכלל, וקבע כי תוכנו "לכל-אחד-ואחת שייך הוא" • הסיפור המלא, הוראות רבות ומפורטות שנלוו לו, והוראות מיוחדות בתשל"א ותשל"ב

פירושה אשר פעולות אלו תכניסנה חיות [=חיוניות] וכוחות נוספים בהליכה מחיל אל חיל בלימוד תורתנו, תורת חיים, שהיא הוראה בחיים - חיי היום-יום בדרך חיים ראויים לשמם, לימוד המביא לידי מעשה, קיום המצוות בהידור, עליהן נאמר וחי בהם. למכתב נלוו הרבה הערות ומראי-מקומות. במכתב כללי-פרטי, נושא תאריך ט"ו אייר (שם עמ' שפה-1), שנשלח לאנשים רבים (במצורף לאותו מכתב לתלמידים), כותב הרבי:

שלום וברכה!

מצורף בזה מכתבי ליום הסגולה - לל"ג בעומר, שהרי תוכנו, לדעתי, לכל אחד ואחד שייך הוא, ובפרט על-פי דברי ישעיהו בנבואתו על דבר הגאולה וההכנה אליה בתקופת סיום הגלות המר והחושך הכפול ומכופל בו אנחנו נמצאים, אשר כל בניך - כל אחד ואחד מבני-ישראל הם תלמידי הוי'. ובסגנון הידוע: יהי רצון שיפעלו הדברים בי ובקהוראים ובאופן שהורה רשב"י (אשר ל"ג בעומר

נפתח בציטוט מסיום מכתבו של הרבי מי"ג באייר תש"ל למר שז"ר (אגרות קודש כרך כו עמ' שפג):

בהוקרה ובכבוד ובברכה לל"ג בעומר מוצלה ביותר, וכהוראת ופסק-דין התורה בפרשת יום זה - ועד להיעוד שבסיומו וחיתומו: ואשבור מוטות עולכם ואולך אתכם קוממיות.

באותו יום כתב הרבי איגרת שפנייתה (אגרות-קודש שם עמ' שעח-שפב) "לכל התלמידים והתלמידות המשתתפים בפעולות יום הסגולה ל"ג בעומר". תוכנה של האיגרת: הצלחה בפעולותיהם והפקת לקח מתלמידי רבי עקיבא שלא נהגו כבוד זה בזה: אהבת-ישראל בחיות ובשלמות הכי גדולה. ועוד: לנהוג כבוד גם במי שלא הגיע לעבודת ה' כדבעי.

כך פותח הרבי את המכתב:

בנועם קבלתי הידיעה על דבר הפעולות הנערכות בקשר עם יום הסגולה ל"ג בעומר הבא עלינו לטובה. ויהי רצון שתהיינה בהצלחה רבה. והצלחה בזה,

הוא יום שמחתו) בחביבותא כו' וכתבי אהבתי אתכם
אמר ה'.
ברכה
מ. שניאורסאהן.

"שייכות לי ולו ולכל היהודים"

בסגנון ישיר עוד יותר כותב הרבי למחרת ל"ג בעומר אל העסקן ר' אברהם פייגלין (מאוסטרליה) (אגרות קודש שם עמ' שצה):

מצורף בזה העתק מכתבי הכללי ל"ג בעומר, שאף שנכתב במיוחד ליום סגולה זה ולתלמידים המשתתפים בפעולות דיום זה, אבל מובן שיש לתכונן שייכות לי ולו ולכל היהודים כי כולם בכלל "בניך", בנים למקום, וכלשון הכתוב וכל בניך לימודי ה'. בוודאי לדכוותיה לא נצרך לאריכות.

גם לתלמידות בנות כיתה ח' בכפר חב"ד כתב הרבי (שם עמ' שצד):

מצורף בזה מכתב כללי ל"ג בעומר, אשר בוודאי תקראנה אותו בשימת לב המתאימה ותעשינה התלוי בהן שתהיה השפעתו ניכרת בהנהגתן משך כל השנה כולה.

גם מבוגרי תלמידי בית הספר למלאכה מבקש הרבי (שם עמ' ת) "שבוודאי יקראו אותך בשימת לב המתאימה ויעשו התלוי בהם שתהיה השפעתו ניכרת במשך כל השנה בהנהגתם היומיומית, ובהשפעתם הם - בדיבור ובעיקר על-ידי דוגמא חיה - על כל סביבתם".

ולתלמידה שפנתה לרבי בשאלה כתב הרבי (שם עמ' שצט) בצרפו את המכתב הנ"ל: ..שתוכנם שייך לכל אחד ואחת מבני-ישראל, ותמצא בהם כמה עניינים השייכים לה.

מאמצים מיוחדים לפרסום המכתב

בחודש אייר תש"ל שהה בארץ הקודש הרה"ח ר' חיים הכהן גוטניק. ביקורו נוצל לשליחויות שונות בנושא 'מיהו יהודי'.

בשיחה טלפונית שקיים עם מזכירות הרבי נתבקש להעביר לרב אפרים וולף את הדברים

הבאים ('ימי תמימים' כרך ד, עמ' 292), עליהם דיווח הרב וולף לרבי בי"ד אייר:

"הר"ח גוטניק הודיע לנו כי אמרו לו בטלפון, כי יצא אלינו מכתב אקספרס לקראת ל"ג בעומר ויש לארגן יחד עם (הרב ישראל) ליבוב להפיץ המכתב בכל תפוצות הארץ, ולקיים העניינים שבהמכתב".

חשיבות המכתב לבני הנוער היתה רבה כל-כך, וגם אחרי ל"ג בעומר בי"ט אייר נתקבלה ההוראה הבאה (שם עמ' 301):

"בקשר למכתב דל"ג בעומר לדאוג שזה יגיע לכל התלמידים בכל בתי-הספר ואפילו לא של חב"ד, ואולי על-ידי משרד החינוך, אז יהיה באופן רשמי.

"להתקשר עם חברי-הכנסת שלום לויין שהיה [=בשעתו בשנת תשי"ט] אצל כ"ק אדמו"ר שליט"א ויש לנצל השפעתו והוא יהיה שבע רצון לעזור... וכן אפשר על-ידי מר יוסף גולדשמיט שיעזור למרות שאינו מתעסק עתה בחינוך".

הפצה המונית

בהתאם לבקשת מזכירות הרבי "להכין הפצת המכתב ליום א' במירון וברושלים ובקבר שמעון הצדיק, וכן בכל מקום שיש אסיפות גדולות ישתדלו להפיץ שם המכתב" (שם עמ' 297) - אכן דווח לאחר מכן (שם עמ' 299) כי "קיימו חלוקת המכתב במירון, בכותל המערבי, בקבר שמעון הצדיק ובמקומות שקיימו חגיגות תספורת לילדים, וכן במרכזי תחבורה שונים בארץ".

עידוד חיילי צה"ל

הרבי ביקש במיוחד לבקר את חיילי צה"ל ולעודדם, וכך נמסר במסר שהופץ בט"ז אייר בקשר להוראות-הטלפוניות שנתקבלו יום קודם לכן על-ידי המזכירות (שם עמ' 297-298):
"להכין שיוכלו להביא המכתב לתעלת סואץ ביחד עם מתנות יין משקה ומזונות, ושירגש שזה יום-טוב, וכשיבואו לאנשי צבא, שיאמרו [להם] בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א שביום זה מדובר

ובכלל לפרסם את בקשתו של הרבי בכלל, ולעידוד חיילים במיוחד.

דיווחים על ביצוע המשימה ראה 'ימי תמימים' שם עמ' 297, 299, 303. בין השאר נמסר: "המכתב פורסם היום ב'שערים', וחלקו ב'הצופה', ור"ש אבידור מסכים להדפיסו ב'פנים אל פנים' בשבוע זה. בינתיים הודפסו 30,000 [טופסי]מכתבים לפי הצורך ידפיסו עוד".

ביקורים במחנות צה"ל

קטעים מתוך הדיווחים על המבצע:

"מכפר חב"ד נסעו.. לצפון וביקרו ברמת הגולן ובמוצבי הצבא, וקבוצה שנייה ביקרה בעמק בית שאן ועמק הירדן בצד הצפוני. לדרום יצאו 3 קבוצות... אחת מהן הגיעה לתעלת סואץ... "לבקעת הירדן נסעו מצא"ח בירושלים.. הם ביקרו במוצבי הצבא בבקעת הירדן הדרומי. "במחנות של חיל-האוויר וכסיסי צבא במרכז הארץ נסעו האברכים מנחלת הר חב"ד וקריית גת.

"כמו כן יצאו אברכים מכפר חב"ד לחיילים במקומות האיסוף שלהם, בתל אביב וברכובת וכדומה.

"הקבוצה של אברכים מנחלת הר חב"ד ביקרה בבסיסי חיל האוויר שבסביבתם.. ושהו שם משך כל היום.

"קבוצה של אברכים מתענ"ך ביקרה במחנה שבסביבתם.

"כל הקבוצות הנ"ל חילקו משקה ומזונות ורובן חילקו שי - ספר תהילים קטן, והניחו תפילין עם החיילים. לדברי כולם עבר המבצע במחנות בהצלחה רבה, ודברי כ"ק אדמו"ר שליט"א נתקבלו יפה, וחולקו מכתבי כ"ק אדמו"ר שליט"א" (ימי תמימים' עמ' 298, 299).

זכות העברת המכתב לארץ

בל"ג בעומר עצמו כתב הרבי אל אחת העסקניות החשובות (שם עמ' שצ - שצא) מרת נ. שייווער, שהיתה לה הזכות להיות ממקימי בתי-

[בתורה] 'אם בחוקתי תלכו גו' ונתתי שלום בארץ', וכפי שידוע מאדמו"ר הזקן לחיות עם הזמן, הרי זה כתוב בחלק הראשון של הפרשה, וכ"ק אד"ש מביא ברכתו שיקויים כך.

"להשתדל להיות בסואץ בל"ג בעומר ולדאוג לרישיון לזה, ולהזכיר על דבר מבצע תפילין וכן דברי אד"ש שאמר על הקשר בזה למלחמה". ושוב מפרט:

"בייחוד להיות בסואץ וכן בשאר המקומות שיש בזה תועלת. למסור לחיילים בזמן אמירת 'לחיים' כי כ"ק אד"ש מאחל [להם] כל טוב".

באותם ימים כתב הרבי כמה איגרות לאישי שלטון וציבור. האיגרות נשלחו במרוכז ליו"ר ועד כפר חב"ד דאז, הרכ שלמה מיידנצ'יק. בשיחה טלפונית נתבקש הר"ש מיידנצ'יק שבאותה הזדמנות שבה יחלק את האיגרות לנמענים "ימסור להם המכתב דל"ג בעומר - באם זה לא מפריע לעניינים אחרים - ובטח זה לא מפריע". ועוד פרט: "בזמן שידבר עמם, יספר להם על-דבר הטלפון שהיה לעודד חיילים בל"ג בעומר זה, ושכ"ק אד"ש מעודדס ב'לחיים' ומשקה".

ועוד:

"לבקר אצל מר שז"ר בל"ג בעומר ולמסור לו שהיתה בקשה ושליחות בכל הנ"ל, ולהביא לו המכתב עם 'לחיים' בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א" [על אופן ביצוע השליחות, ראה שם עמ' 299-298].

"לאריק שרון . . יש להיות אצלו ולמסור לו על השליחות שדובר בטלפון, ולהיות אצלו בל"ג בעומר ולמסור לו על דבר ההוראה להיות בסואץ במיוחד, ולמסור לו ברכת כ"ק אד"ש, ושכ"ק אד"ש ביקש שיבקרו אותו למסור לו הנ"ל".

ולסיום, עסקני חב"ד נתבקשו כי:

"עתה יש לטפל בענייני ל"ג בעומר בעיקר".

פרסום נרחב בעיתונות

מתחילת המבצע היתה ההוראה לפרסם הדבר (עמ' 297): "להכין הדרוש טכנית בנוגע לעיתונות שיפרסמו מזה, לא להכניס המכתב בכסף בכדי שעיתונים אחרים לא תהיה [=להם] תרעומת...".

בתרחבה וכמדובר להשלוחים לאוסטרליא יח[ין] בפתחת הדרך דרשב"י - גיין [=לילך] מלכתחילה אריבער.

וכאן מוסיף הרבי:

ומצורף בזה השתתפותי בהוצאות בהאכילה ושתי[ה] שיתנו להמשתתפים ויברכו לפניהם ולאחריהם - י"פ [=פעמים] ופרצת - פעניס - אזכיר על הציון.

לנצל את ל"ג בעומר ככל האפשר ובתוקף גדול

לקראת ל"ג בעומר תשל"ב נמסרה ההוראה הטלפונית הבאה ("ימי תמימים" כרך ה' - נמצא בדפוס - באדיבות המערכת), שרשם הרב וולף בח"י אייר:

"בשיחת הטלפון מאמש, הורו לנצל ככל האפשר ובתוקף הכי גדול את יום הל"ג בעומר. למסור לר' ישראל לייבוב [=י"ר צאגו"ח] שישתתפו במחצית ההוצאות [=מזכירות הרבי תשתתף במחצית ההוצאות של פעילות ל"ג בעומר]. לדבר על דבר ל"ג בעומר במקום שאפשר, כל אחד בסביבה שלו, ובעניין כמופת הייתי לרבים, ושלא צריך להתבייש בלבוש היהודי, ולהדגיש המדובר ב[=ערב] י"א ניסן על-דבר כמופת הייתי לרבים ולעשות ככל האפשרי..."

"הורו לסדר צילומים מכל המקומות בהם פעלו בל"ג בעומר" (לגבי פרסום עניין "כמופת.. לרבים" ציין הר"א וולף: "מסרתי העניין לר' ישראל לייבוב, בנחלת הר חב"ד לבני ר' דוב וולף, ולר' אברהם חנוך גליצנשטיין בירושלים").

בל"ג בעומר עצמו ("בשיחת הטלפון"): "הורו לכתוב מכתב דחוף מפרטי הפעולות בל"ג בעומר, כל אחד לחוד, או כולם יחד".

הרב וולף מציין "מסרתי [את הדברים] לר"י לייבוב וקיבל על עצמו [לטפל בהנ"ל]."

ספר למלאכה בכפר-חב"ד, ואשר בהשגחה פרטית נסעה באותם ימים לביקור בארצנו-הקדושה, וממילא היתה זו שהעבירה לארץ הקודש את נוסח המכתב שממנו הודפסו המכתבים לחלוקה ופרסום ברחבי הארץ (כאן ציטוטים ב'תרגום חופשי'):
שמחתי במיוחד שהיתה זו הזדמנות ב"השגחה פרטית" לבקש ממך לקחת פנייה לנוער היהודי בכל מקום...

בנוסף לכך שמחתי שעליך כך [=השליחות של העברת המכתב] נתאפשרה הגעת המכתב בזמן לארץ-ישראל, ועוד קודם השבת קיבלתי ידיעה טלפונית משם שזה הגיע, הודפס ושוגר, כך שזה יגיע לתעודתו, ל"ג בעומר.

ויהי רצון שגם בכך תהיה הצלחה, והדבר יוסיף גם בזכויותיך, מכיוון שלקחת חלק בכך. ובין הברכות תתברכי בכך שיהיו לך הרבה הזדמנויות לעשות טוב למען הנוער ולמען יהודים בכלל.

ואכן בדיווח הטלפוני של הרב וולף (ימי תמימים' שם עמ' 296) נאמר:

"הגב' שייבר הגיעה והביאה את המכתב המתוקן. מסרנו את זה מיד להדפסה וזה יוגמר היום אי"ה ויועבר לכל חלקי הארץ, לחלוקה".
"ר"ש מיידנציק" - דיווח הרב וולף בכ"ב אייר (שם עמ' 3049) - "פגש את הגב' שייבר והיא אמרה לו שרואה לעצמה זכות גדולה שזכתה להביא מכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א לל"ג בעומר לארץ-הקודש" (וראה עוד שם עמ' 31).

השתתפות "בהוצאות האכילה ושתייה"

בעניין ל"ג בעומר תשל"א כתב הרבי לרה"ח ר' משה-יצחק העכט מניו-הייבן:

ת"ח ת"ח [=תשואות-חן תשואות-חן] על הבשן[רות] ט[ובות]. ומהעקריות בהם - שעושים פאראד ביום ההילולא דרשב"י, ובוודאי יעשנו

"ועל כרחך אתה חי"

שעל כרחך אתה נוצר ועל כרחך אתה נולד, ועל כרחך אתה חי. . ועל כרחך אתה עתיד ליתן דין וחשבון לפני מלך מלכי המלכים הקדוש־ברוך־הוא (פרק ד משנה כב)

ביאור כ"ק אדמו"ר:

הטעם שירידת הנשמה בגוף היא בדרך הכרח, כמאמר "על כרחך אתה חי" - לכאורה, כיוון שרצונה של הנשמה לקיים רצון הקב"ה, שזהו כל עניינה, הנה בידעה שהכוונה העליונה היא בירידתה למטה, צריכה הירידה למטה להיות ברצון, ולא בדרך הכרח - אלא ההכרח הוא מצד גודל הצער והייסורים שבירידה למטה.

וכמבואר בשיחת כ"ק מו"ח אדמו"ר אודות סדר ירידת הנשמה בגוף, שבלכתה מאוצר הנשמות מוליכים אותה דרך גן־עדן, ואחר כך מוליכים אותה דרך הגיהנום וכו', ועל־ידי זה מתוודעת היא למהותו של עולם הזה הגשמי, ואז טוענת הנשמה: מדוע דוחפים אותה לעולם ירוד שכזה, "א וילדע פליישיקע וועלט" (עולם גשמי פראי), להתלבש בגוף, "א זאק פלייש און ביינער מיט זודיקע בלוט" (שק בשר ועצמות עם דם רותח)...! - ולכן הירידה למטה היא בדרך הכרח.

אמנם, למרות גודל הצער והייסורים שבירידת הנשמה למטה - כדאי הדבר בשביל העלייה שלאחרי הירידה, היינו, שדווקא על־ידי הירידה למטה מתעלה הנשמה לדרגא נעלית יותר באינ־ערוך מכפי שהיתה קודם ירידתה למטה.

ליתר ביאור:

הא גופא שהקב"ה - שהוא עצם הטוב, וטבע הטוב להטיב - מכריח את הנשמה לירד למטה, למרות גודל הצער והייסורים שבזה, מהוה הוכחה אשר (א) העלייה שבאה על־ידי הירידה היא עלייה גדולה כזו שבשבילה כדאי לסבול את הצער והייסורים שבירידה למטה, (ב) שאין דרך אחרת - קלה ונוחה יותר - לבוא לעלייה גדולה זו, מלבד על־ידי ירידה גדולה זו.

וכיוון שהירידה ל"בירא עמיקתא" היא ירידה שבאינ־ערוך, למקום היותר תחתון שאין תחתון למטה ממנו, מובן שגם העלייה ל"איגרא רמה" (שבשבילה כדאית הירידה, ואין דרך אחרת לבוא אליה לולי הירידה) היא עלייה שבאינ־ערוך.

נקל להבין גודל צער הנשמה ועומקו - אם כאשר לאחרי כל הייסורים שבירידתה למטה לא מתמלא תכלית המכוון, העלייה הגדולה, הבאה על־ידי קיום רצון הבורא בחיי היום־יום - שאז נמצא שייסורי הירידה היו ללא תכלית, ואין לך ייסורים גדולים יותר מאשר ייסורים ללא תכלית.

[.] ומאיך גיסא - התבוננות זו מעוררת אותו לנצל כל רגע ולבחור את החלק הטוב שבירידת הנשמה למטה,

אזי מתמלאת כוונת ירידת הנשמה בגוף - שעל־ידי ירידה זו נעשית עלייה גדולה ביותר, ועד שבאים לתכלית העלייה של הנשמה - שהיא ניוונית מן הגוף, היינו, שלאחרי שהנשמה מגלה את מעלת הגוף, אזי נעשה הגוף משפיע להנשמה.

(תורת מנחם־התוועדות' תשי"ד חלק א (י) עמ' 195)

פרשת אמור

אמור אל הכוהנים ואמרת אליהם (כא,א)

אמור ואמרת, להזהיר גדולים על הקטנים (רש"י)

"להזהיר" - מלשון זוהר ואור.

"להזהיר גדולים" - כיצד יכולים הגדולים בתורה ועבודה 'לזהור' ולזכות בגילוי אור נעלה?
"על (ידי) הקטנים" - בזכות עבודתם עם פשוטי העם. וכפי שאמרו חז"ל (תמורה טז) שכאשר העשיר מעניק תרומה לעני, אזי, "מאיר עיני שניהם ה'".

(ליקוטי שיחות כרך ז עמ' 151)

* * *

חובתם של הגדולים בעבודת-ה' להשפיע על הקטנים בעבודת ה' ולהפרישם מכל דבר אסור. כיצד עליהם לעשות זאת? - על-ידי גילוי האור-כי טוב הטמון בנשמתם ("להזהיר" מלשון זוהר ואור).

(ליקוטי שיחות כרך כז עמ' 158)

אמור אל הכוהנים ואמרת אליהם (כא,א)

אמור ואמרת, להזהיר גדולים על הקטנים (רש"י)

כשלושה נושאים הדגישה התורה במיוחד את עניין החינוך - "להזהיר גדולים על הקטנים": אכילת דם, אכילת שקצים, וטומאת כהנים (ראה יבמות קיג).

יש בזה שלוש הוראות בחינוך:

אכילת דם - מסמלת התנהגות מושרשת באדם, שהרי בני-ישראל היו שטופים בדם (רש"י ראה יב). בכל-זאת נצטוונו להזהיר על כך את הקטנים על כך. מכאן, שאין מקום לטענה כאילו אי-אפשר להשפיע על המחונך בדבר שכבר הורגל בו.

אכילת שקצים - מסמלת התנהגות נחותה וגסה ביותר, שכן שקצים הם דבר שנפשו של אדם קצה בהם. בכל-זאת מצווים אנו להרחיק את הקטן מזה. וכך אין מקום לטענה שבגלל גסותו של המחונך אין סיכוי שייכנסו באוזניו דברי החינוך והתוכחה.

טומאת כוהנים - מייצגת דברים הנשגבים מבינת אנוש, שכן עצם מושגי הטומאה והטהרה הם על-שכליים, ובכל-זאת נצטוונו לחנך את הקטנים גם בעניין זה. הדבר מלמדנו שאין מקום לטענה שקשה להעביר למחונך דברים התלויים באמונה וקבלת-עול, כשהלה טוען שאינו מאמין בהם, אלא מחובתנו "להזהיר גדולים על הקטנים" גם בעניין כזה.

(ליקוטי שיחות, כרך ב, עמ' 680)

ומן המקדש לא יצא (כא, יב)

מפרש הבעל-שם-טוב:

מחשבתו של אדם צריכה להיות דבוקה תמיד ב'מקדש', בעולם העליון, שגם כשהוא עוסק במילי דעלמא יהיה כאדם שיצא מביתו והוא חושב תמיד מתי יחזור לביתו.

(צוואת הריב"ש עמ' יד)

כל איש אשר בו מום לא יקרב (כא, יח)

מי שלא תיקן את 'מומי' נשמתו, היינו מעשים, דיבורים או מחשבות שאינם לשם שמים, אינו יכול לעלות ולהתקרב אל ה' באמת בעת התפילה (ואם עלה מורידים אותו ר"ל), עד שישוב אל ה' וירחמהו.

(תורה אור עמ' לו)

מרוח אשך (כא, כ)

שמראיו חשוכין (שהוא שחור ככּושי, רש"י) (בכורות פ"ז מ"ה)

כוהן הוא איש חסד, שהוא בחינת אור (האור נברא ביום הראשון, שהוא כנגד ספירת החסד), והוא מזרע 'אהרן', אותיות 'נראה'. ואילו כהן שמראיו חשוכין, ההפך של חסד ואור, אינו ראוי לעבודת הכהונה.

(תורת לוי יצחק עמ' רמט)

שור או כשב או עז (כב, כז)

לפנינו שלושה סוגים כלליים של נפש בהמית.

"שור" - נפש בהמית בעלת עוצמה רבה, כשור הזה שכוחו עמו לבעוט ולנגוח, ויש להשקיע כוחות רבים כדי לבטל את ישותה ואת בהמיותה.

"כבש" - נפש בהמית חלשה ורכה, שאין צורך ביגיעה רבה כדי לבררה ולזככה.

"עז" - נפש בהמית תקיפה ביותר, כעז זו שהיא "עז בכהמה דקה" (ביצה כה), וכדי לבררה דרושה יותר יגיעה מאשר אצל ה'שור'. שכן ישותו של ה'שור' היא בבחינת 'התפעלות', זו ישות 'חמה' ורוגשת, דבר המעיד שאיננה חלק מעצם מהותו אלא דבר נוסף עליו (ולכן יש בה שינויים, לפעמים היא מתגלה ולפעמים לא). ואילו ישותה של ה'עז' היא פנימית (היא אינה מתגלית אלא כשמנסים להשפיע עליה בעניין כלשהו) ו'קרה', דבר המעיד שהיא חלק מן העצם, וישות 'עצמותית' כזאת קשה ביותר לבטל.

(קונטרס התפילה עמ' 20)

כל האזרח בישראל ישבו בסוכות (כג, מב)

"כל האזרח" - האור האלוקי הנעלה שעתיד להאיר ולזרוח אחרי ביאת המשיח,

"בישראל" - בתוכיות ובפנימיות כל נשמה,

"ישבו בסוכות" - אינו מתגלה היום אלא בבחינת מקיף ('סוכה'), שכן בזמן הזה אינו יכול להתגלות בפנימיות.

(ליקוטי תורה - דברים, עמ' פח)

מנהגי ליל הסדר / פרק יום ההולדת

הערות למנהגי ליל הסדר

להלן כמה הערות לגיליון 'התקשרות' דחג הפסח:
א. בעמוד 13, כשמסלקין הקערה קודם "מה נשתנה", נכתב שהמצות נשארות מגולות, אבל על-פי עדות הרב אופן שי' הרבי כיסה את המצות, וכך נכתב למעשה בהגדת הרבי - היכל מנחם (עם צ"ע על מה שנכתב ב"המלך במסיבו").

ב. בעמוד 14 (בסימן 'רצה') נכתב: אחרי הברכה ולפני הניגוב משפשפים יפה את הידיים זו בזו. אחרי תחילת השפשוף מתחילים את הברכה. ולכאורה יש כאן טעות דמוכה, וצריך להיות: אחרי תחילת הברכה מתחילים את השפשוף (וכן נדפס בשם הרב גרוגר ב'התקשרות' גיליון תט עמ' 18).

ג. בעמוד 15 בקטע המתחיל חלוקת המצה, כמדומני שכבר הערתי בזה, שלפי מנהגנו שכל אחד מבני הבית מברך בפני עצמו המוציא, לכאורה יש כאן הפסק בזה שבעל-הבית מחלק להם המצות. ומצורף בזה מה שכתבתי בעניין זה (בכירורי מנהגים - שבת שאי"ה אוציא לאור בעתיד):

הנה לגבי טעימת בני הבית בליל הסדר מהמצה (העליונה)¹, שעליה מברכים ברכת המוציא (לדעה העיקרית)² שעליה בירך בעל הבית המוציא, לכאורה ישנה בעיה, כיוון שחלוקת המצה על-ידי הבעל הבית לבני הבית מיד לאחר ברכתו היא בבחינת הפסק לגביו. שהרי פסק אדמו"ר הזקן³: שלא ייתן להם כלל קודם שיטעם (מפרוסת המוציא שלו) שלא להפסיק כו'. ואף שכאן יש לומר שאינו נקרא (כהנידון בשולחן ערוך) "הפסק שלא לצורך" אם מחלק המצה קודם אכילתו, כיוון שאם לא ייתן להם מיד מהמצה - יצטרכו בני הבית לחכות הרבה זמן עד שיגמור בעל-הבית את אכילת שני כזיתי המצה⁴,

(1) הדיון דלקמן מתייחס לכזית מצה' שכל אחד מחויב לאכול, וכן לטעימה מהמצה העליונה בתור השתתפות בלחם משנה, אבל לגבי המצה האמצעית, כיוון שאין הכרח שבני הבית יטעמו ממנה (דתקנת חכמים היתה לומר ההגדה על "לחם עוני" ולא לאכול דוקא מה"לחם עוני" שעליו נאמרה ההגדה 'קובץ' מ'זמור לתודה' ח"ב עמוד 232). אם כן אין לחלק ממנה לבני הבית, כיוון שהחלוקה ממנה תהווה לכאורה הפסק (וב'פסקי תשובות' סימן תע"ה הערה 13 מביא מספר 'זיגד משה', שיש הנוהגים לתת למסובים גם מהמצה האמצעית משום חביבות מצה, וצ"ע).

(2) בשו"ע אדמו"ר הזקן סימן תע"ה ס"ה.

(3) סי' קס"ז ס"כ.

(4) ואם כן, זהו בדוגמת מה שכתב אדה"י (סי' ק"צ ס"ה) לגבי טעימת השומעים מכוס של ברכה, שיכול לתת להם לפני שישתה בעצמו ואין בזה הפסק, כיוון שהוה לצורך שתיית המסובים (שלא ישתו מכוס פנום), ומה שהוא מברך זה כאילו שהם בירכו, שהרי הם יוצאים בברכות.

מכל מקום, היה זה נכון רק לנהוגים לצאת ידי חובת ברכת המוציא מבעל הבית, שגם אצלם יש עניין שלא יהיה הפסק כל כך⁵, מה שאין כן למנהגנו⁶ שכל אחד ואחד מברך בפני עצמו, אם כן מדוע שבעל הבית יעשה הפסק בשביל בני הבית, כאשר אצלם אין הפסק בהמתנתם כיוון שעדיין לא בירכו המוציא?⁷ חילוק זה נכתב גם ב"פסקי תשובות"⁸. וכן משמע מ'שערי הלכה ומנהג'⁹ שאין לעשות הפסק גדול בין אמירת המוציא לטעימה. ולכן נראה לומר על-פי הנ"ל שהעצה המובחרת היא, שבלייל הסדר יכינו לכל אחד מבני הבית כזית מצה קודם הנטילה, ולאחר ברכת הבעל הבית יקחו מעצמם קצת מהמצה העליונה (בתור השתתפות ב'לחם משנה'). וכן כתב ב"ויגד משה"¹⁰ (ועל-פי הנ"ל אפשר גם לבאר מדוע בסידור רק ב'אפיקומן' כתב אדה"ז שהבעל הבית יחלק לכל אחד ואחד כזית מצה, וב'מוציא מצה' לא כתב כן, ויש לומר על-פי הנ"ל שזהו מצד ענין ההפסק שבדבר).

והנה יש שרצו לומר¹¹ שעל-פי מה שכתב אדמו"ר הזקן¹² ש"כיוון שהם (הבני בית) יוצאים בברכת המוציא של בעל הבית, הם יוצאים גם ב'לחם משנה' של בעל הבית", אם כן אפשר לצאת ידי חובת 'לחם משנה' בעצם השמיעה של ברכת המוציא דבעל הבית, ואינם צריכים כלל לטעום בעצמם. ולפי זה, למרות שכל השנה מנהגנו שכל אחד מברך על פרוסת המוציא שלו, מכל מקום בלייל הסדר אין לנהוג כן, אלא צריך לצאת ידי חובה בברכת הבעל הבית, ואז כל אחד יוכל לאכול מהמצה שלו ואינו צריך את המצה של בעל הבית.

אלא שדברים אלו צריכים עיון, דהרי אדמו"ר הזקן כאן מדבר רק בקשר לברכה של המוציא, ולא על הטעימה, שהרי בה כתב בפירושו¹³ שצריכים לטעום משל בעל הבית¹⁴, וכך מדובר בסי' תע"ג (שם) שבפועל בני הבית אוכלים את כל הכזיתים מצה וכו' משל בעל הבית¹⁵. וכן במכתב הרבי (בנוגע למנהגנו) אינו מחלק בין פסח לבין כל השנה, ובנוסף על כך מביא שם, שאחד הטעמים שכל אחד יברך הוא מצד שאין רגילים לכוון להוציא ולצאת ידי חובה בברכת המוציא, והרי בעיה זו קיימת גם בפסח.

וב'שמירת שבת כהלכתה'¹⁶ כתב סברא הפוכה מהנ"ל: שאם יוצאים ידי חובת ברכת המוציא מבעל הבית ואוכלים מלחם אחר - אין יוצאים ידי חובת 'לחם משנה', מה שאין כן אם כל אחד ואחד מברך לעצמו - יוצאים ידי חובת 'לחם משנה' בעצם השמיעה ששמעו מבעל הבית המברך על 'לחם משנה', וברכת המוציא יכולים לברך על לחם אחר¹⁷. ולפי סברתו זו יוצא חידוש, שבלייל פסח אפשר לצאת ידי חובת 'לחם משנה' בעצם השמיעה של ברכת המוציא מבעל הבית, ואחר כך כל אחד ואחד יברך על המצה שלו, ואינם צריכים כלל לקחת מבעל הבית (כיוון שמנהגנו שכל אחד ואחד מברך המוציא וכו"ל). אלא שהוכח לעיל, שגם למנהגנו שכל אחד ואחד מברך בפני עצמו, מכל מקום יש צורך גם לטעום מפרוסת הלחם משנה דבעל הבית, וכו"ל.

הרב שבתי יונה פרידמן, עיה"ק צפת

(5) שהרי מה שבעה"ב בירך, זה כאילו שהם בירכו וכמ"ש אדמו"ר הזקן שם לגבי כוס של ברכה.

(6) שערי הלכה ומנהג ח"א עמ' רהע"ו.

(7) למרות שבשו"ע סימן קס"ו ס"ו כתב אדמו"ר הזקן שגם אחר נטילת ידים אין לשהות יותר מכדי הילוך כ"ב אמה. כל זה כאשר אינו צורך הסעודה, משא"כ כשה צורך הסעודה - מותר. וראה מ"ש שם ס"ח, וב'פסקי תשובות' שם אות א'.

(8) ס"י תעה אות ב'.

(9) שם.

(10) פי"ח אות ד'.

(11) הרב אשכנזי, מד"א דכפ"ח.

(12) ס"י תע"ג סכ"ד.

(13) בס"י רעד ס"ד.

(14) וכ"כ בסימן קס"ז ס"כ.

(15) וכמ"ש גם בס"י תנ"ח ס"י.

(16) ח"ב, פנ"ה הערה יד.

(17) ודברים אלו הובאו גם ב'פסקי תשובות' ס"י רע"ד אות א'.

בעניין אמירת הפרק הישן

בגיליון תשס"ו עמ' 14 נכתב, שביום ההולדת "אומרים את הפרק החדש, ולא (גם) את הישן". המקור לזה הוא ממענה רבינו מאדר תשמ"ח, במענה לשאלה "האם לומר רק קאפיטל החדש או גם הישן", שעל זה הקיף רבינו בעיגול את התיבות "גם הישן", וכתב: "מהי שייכותו (הרי זה ישן)".

[הראיה הנוספת המובאת שם בהערה, מהלשון באיגרת רבינו ש"בכל שנה הבאה - הקאפיטל שלאחר זה" - אינה ראייה כלל, שכן האיגרת נכתבה לאחד שלא ידע כלל את סדר אמירת התהילים בהתאם למספר השנים, שלכן היה הרבי צריך לפרט לו "שמבר-מצווה מתחילים לומר קאפיטל י"ד, ובכל שנה הבאה הקאפיטל שלאחר זה", ופשוט שבאיגרת כזו אין המקום להכנס לכל הפרטים שבאמירת התהילים, ולהדגיש שביום ההולדת עליו לומר גם את הישן. ובפרט שמהאיגרת לא משמע שנכתבה בשייכות או בסמיכות ליום הולדת הכותב].

וכן כתבתם בגיליון שלאחריו ב'לוח השבוע' ובהערה 6: "היום מתחילים לומר את מזמור ק"ח שבתהילים. אבל לא את הפרק הקודם - מענה הרבי (משנה אחרונה) בהגהת "היום יום עם הערות וצינונים", אדר תשמ"ח". ע"כ.

ברצוני להוסיף, שבמאמר ד"ה 'עשרה שיושבי' הב' תשמ"ב, שהוגה ונדפס בעש"ק פ' פנחס תש"נ, בתחילת סעיף ד (סה"מ מלוקט ח"ד ס"ע שכג) כתב רבינו: "שני הקאפיטלאך תהילים השייכים ליום ההולדת דבעל הגאולה בשנה זו (תשמ"ב), בקאפיטל קב שסיימו לומר בערב יום ההולדת, ובקאפיטל קג שהתחילו לומר ביום ההולדת". עכ"ל. ובהערה 27 שם מעיר על התיבות "שסיימו לומר בערב יום ההולדת": "אלא שאף-על-פי-כן שייך הוא ליום ההולדת - ראה סה"מ מלוקט ח"א ע' רי הערה 52". עכ"ל.

ונמצא, דאף שגם הפרק דשנה שעברה שייך ליום ההולדת (שלכן יש מקום לאמירת דא"ח על פסוקים מהפרק הישן), מכל מקום, את אמירת הקאפיטל מסיימים כבר "בערב יום ההולדת".

הרב שמחה זאיאנץ, מגדל העמק

ברכת נטילת-ידיים

[שנט], בהערה ד"ה ברוך כו' על נטילת ידיים - שם מובא הקטע הנ"ל מלקוטי דיבורים, ובהערה 10 שם: ["כן כתבו" בסידור האריז"ל⁷, משנת חסידים⁸, ובכ"מ. מ." - ועל-פי המבואר שם, צריך עיון⁹ להשינוי בנוגע לנטילת ידיים לסעודה".
זאת אומרת, שגם כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו נשאר בצריך-עיון בזה".
ועדיין יש לברר, ובפרט על-פי האמור שזו "הוראה לרבים", איך יש לנהוג בפועל¹⁰.

6) האמור בגמרא (סוטה ד,ב), "הנוטל - צריך שיגביה ידיו למעלה", שלא יחזרו המים שחוץ לפרק לתוך הפרק ויטמאו את הידיים, אינו שייך לפי מנהגנו, כיוון שנוטלין ג"פ וגם מרביעית בבת-אחת, כמבואר בשו"ע רבינו סי' קסב ס"ו.

7) כנראה הכוונה לסידור ר' שבתי דלהלן. בס' אבן השהם (שו"ע מכתבי האריז"ל) סי' קסב ס"ב, הביא מעץ חיים (שער פרצופי ז"ל פ"ב, ח"ב דף לג טו ג) "צריך בשעת נטילת ידיים להגביה ידיו עד ראשו ממש, ובפרט אם הוא ביום שבת קודש שאז צריך להרחיק הקליפה בתכלית הריחוק". ובהערותיו 'פתוחי חתם' שם אות ג הביא מפרי עץ חיים (שער הברכות פ"ה, דף יב טור ג): "וצריך לפשוט שתי כפות הידיים בשעת הברכה כמי שרוצה לקבל בתוכה איזה דבר, והוא רמו לקבלת הטהרה בהם". והעיר: "ולכאורה צ"ל דגם בנטילת ידיים צ"ל כך, כי הטעם הנ"ל שייך גם בנטילת ידיים לסעודה, וכן כתב בסידור רבי שבתי תחילת חלק ב' בסדר סעודת תלמיד חכם, שיעשה כן בנטילת ידיים לסעודה" עכ"ל.

8) במסכת חצות פ"ב מ"ב (לתפילה): "יגביה ידיו עד הראש... יכניס קשרי אצבעותיו לפניו כנגד גופו, ויתחיל לברך ברכת על נטילת ידיים", ובמסכת מוצאי שבת פ"ב מ"י (לסעודה): "ויגביה ידיו עד כנגד פניו... ועל-ידי זה לא יוכלו הקליפות לינק מסופו [אולי צ"ל מסופי] האצבעות, מאחר שנתרחקו משם ע"י הנטילה".

9) וראה מה שהציע לומר בזה בס' אשכנזא דרבי (מהדורת תשל"ו) עמ' 19-20.

10) ובפרט שראו פעמים רבות, וגם צולם במראות-קודש, איך נהג הרבי בזה. י"א שהרבי הרים רק מעט את ידיו הק' אחרי הנטילה לסעודה. לגבי הברכה, מסר לי בזמנו הרב גורנר ('התקשרות' גיליון שט עמ' 18) פרט אחר, שהרבי התחיל את הברכה לפני השפשוף (ע"פ ההוראה ב'סדר נט"י לסעודה' שבסידור אדמו"ר הזקן, ס"ד), והמשיך בעת השפשוף (כאמור לעיל מלקוטי דיבורים).

כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע¹ מתאר שלושה הבדלים שבין הנהגת אביו כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע בשעת ברכת נטילת ידיים שחרית לבין הנהגתו בברכת נטילת ידיים לסעודה, וזאת כדלהלן:

באמירת 'על נטילת ידיים' בברכות השחר: (א) הידיים כבר יבשות לגמרי². (ב) ההגבהה היא עד הראש, עד מקום פאות הראש. (ג) הידיים פרודות. ואילו בברכת נטילת-ידיים לסעודה: (א) אומר 'על נטילת ידיים' בשעת השפשוף, אחר הנטילה קודם הניגוב. (ב) ההגבהה היא רק כנגד הלב, ולא למעלה מזה. (ג) שתי הידיים שלובות, ולא פרודות.

אמנם בספר המנהגים הובאו רק הפרטים של נטילת ידיים שחרית³, ואילו הפרטים בנטילת ידיים לסעודה לא הובאו שם⁴.

הפניתי שאלתי זאת להרה"ח ר' יהודה ליב שי' גרונר, מעורכי ספר המנהגים, וזו תשובתו:
"ראה 'הערות וצינונים' ל'סידור עם דא"ח⁵ עמ' מט

1) בשיחות סעודת ליל אחש"פ תש"ג אות פא, לקוטי דיבורים (לקוט כג) ח"ג עמ' 896, תרגום (חלקי) מאידיש. ובהערות וצינונים' דלהלן, הערה 8: "ועל-פי מכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א [לא מצאתיו לע"ע] - זוהי הוראה לרבים".

2) ובהערות וצינונים' הנ"ל הערה 9: "ראה מחזיק ברכה - להחיד"א - לשו"ע או"ח סי' ד אות א [כתב בשם מהר"ם ניגרון שאין הרוח רעה סרה עד אחר הניגוב, ועפ"ז כתב שלא יברך עד שיגב ידיו]. הדעות בזה הובאו בכף החיים שם" [ס"ק ח. שם מביא מסדר היום, הובא בשיורי נכסת הגדולה בהגהות הטור אות ו, עולת תמיד ס"ק ב, אליה רבא ס"ק ה, ברכת אברהם ח"ג סי' עז"ע הובא במג"א ס"ק ו (וכן פסק בשו"ע אדמו"ר הזקן מהדו"ק שם ס"ז). ולפלא שלא הוזכר, לא בכף החיים וגם לא בהערות וצינונים¹], מצת שמורים דף ג' טור ג, וכן הבן איש חי שנה א' פ' תולדות אות ה כתב ע"פ האריז"ל שאחר הנטילה ג"פ כהלכתה נעקרה רוח רעה לגמרי, לכך צריך לברך תיכף קודם הניגוב, וכן הביא מסידור הרש"ש].

3) עמ' 2.
4) במנהגי "נטילת ידיים לסעודה"... עמ' 21.

5) כנדפס בראשון, הערות אלו הן בעריכת הרי"ל גרונר. חלקן (כגון הקטע שנעתק כאן בתשובתו) הן הערות של הרבי עצמו, וחלקן כתב הרב גורנר והרבי עבר עליהן. ניתן לראות בהן כעין מהדורה ראשונית של 'ספר המנהגים'.

הלכות ומנהגי חב"ד

יום שלישי

ח"י באייר - ל"ג בעומר³.

אין אומרים תחנון⁴.

אין מסתפרים גם בל"ג בעומר, מלבד תספורת-מצווה לילדים⁵.

"משני האופנים שכתב, טוב יותר להתחיל התספורת ביום ל"ג בעומר, והסעודה וההתוועדות אפשר להמשיכה גם בלילה שלאחרי זה. וכמו שראינו הנהגת כ"ק מו"ח אדמו"ר... בעת קישורי התנאים של בתו הצעירה, הרבנית שיינא ע"ה הי"ד⁶.

(ילד שנולד לאחר ל"ג בעומר עד ערב חג השבועות ועד בכלל, עורכים את תספורתו בערב החג⁷).

שבת קודש פרשת אמור

ט"ו באייר

החל מליל שבת קודש פרשת אמור, מי שנסתפק לו אם אמר 'מוריד הטל' או 'משיב הרוח ומוריד הגשם', וכן ממוצאי שבת קודש אם אמר בברכת השנים 'ותן ברכה' או 'ותן טל ומטר לברכה' - אינו חוזר, כיוון שכבר עברו שלושים יום שנוהגים בהם כדין "ימות החמה".

הפטרה: "ויאמר ירמיהו... ארץ זבת חלב ודבש" (ירמיהו לב, ו-כב).¹

פרקי אבות - פרק ד.

יום שני

י"ז באייר, תענית 'שני' בתרא

במנחה אין אומרים תחנון².

1) ספר-המנהגים עמ' 33. לוח כולל-חב"ד.

2) סידור אדמוה"ז, לפני "למנצח... יענך". בשו"ע אדמוה"ז סי' תצג סי' מבואר, שהנהגה זו מתאימה להדעה זו שהאבלות פסקה כבר בליל ל"ג, ולפיה מותר (להסתפר ו)לשאת אשה בליל ל"ג בעומר. וזוהי הקשה ב'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' רפד על הוראת הרבי (אג"ק ח"ח עמ' שיח, שערי הל' ומנהג או"ח ח"ב עמ' קסה) ש"מפני חילוקי הדעות שיש בזה כמבואר באחרונים - יש לעשותה [את החופה] ביום ל"ג בעומר אבל לא בליל אור לל"ג בעומר". והנה במחצית-השקל ס"ק ג כ' שא"א תחנון ממנחה, ומו"מ ממתניים למחר לתספורת, וכן המנהג במירון מכל החוגים, שאע"פ שא"א תחנון ממנחה, ממתניים ל'חלאקה' עד אחרי תפילת וותיקין (ועד"ז בס' 'בין פסח לשבועות' עמ' רמ בשם ס' א"י, ועמ' שמו הע' יב). אמנם בשו"ע אדמוה"ז הביא בטעם השמחה בל"ג בעומר רק את מה שתלמיד ר"ע פסקו מלמות, ולא את עניין הילולא דרשב"י (ראה לקוטי שיחות חכ"ב עמ' 138), ולכן לעניין נישואין ותספורת נוהגים כדעה המחמירה בזה, אבל לעניין תחנון נוהגים כהוראת רשב"י לשמוח ביום זה. ועצ"ע מהמובא ב'שערי הלכה ומנהג' (ח"ה עמ' קז, משיחות קודש תשל"ז ח"א עמ' 703, בלתי מוגה)

שעריכת נישואין בליל ל"ג בעומר תלויה בב' הדעות הנ"ל, והכרעת אדמוה"ז בסידורו היא כדעה השנייה (קונטרס 'בירורי מנהגים', צפת תשס"ו, עמ' 63). ואולי הכוונה, שבגלל שמחת רשב"י מתבטלת גם האבלות, דלא כנהוג.

3) בעומר - למרות שנוסחנה הוא לספור "לעומר" - כי כשישנו לנוסחנה לא הקפידו לשנות גם בתאריכי מכתבים וכדומה, ונשאר הנוסח הישן (אג"ק ח"א עמ' רט). במקום אחר כתב הרבי רמז דבר: בספרי פולין מובא ש"ל"ג בעומר' בגימטריא 'משה' - להעיר דרשב"י "היה ניצוץ משה", ונתעלה לאותו אור שקיבל משה כשעלה לקבל לוחות שניות" (עמק-המלך ס"ב ד', ועל-דרך זה בכמה מקומות) - ליקוטי שיחות ח"ז עמ' 337.

4) סידור אדמוה"ז לפני "למנצח... יענך". וראה שו"ע אדמוה"ז סי' תצג סו"ס ה. השלמות ה'דברי נחמיה' לשו"ע סי' קלא ס"ח [נדפסו בהוספות לשו"ע ח"א עמ' 357].

5) ראה שו"ע סו"ס תצג. 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' רפג"ד. וראה שם עמ' רפד אודות נישואין. ובשנים האחרונות ע"פ הוראות הרבי עורכים נישואין ביום זה, גם ללא סיבות מיוחדות.

6) ממכתב שנדפס (מצילום כ"ל"ק) ב'שערי הלכה ומנהג' ח"ה ס"ע קז. וחבל שלא נתפרש ע"י המו"ל האופן השני מ"שני האופנים" הללו. וראה לעיל הערה 2.

7) אג"ק כרך יב עמ' תמא (למי שנולד בכ' באייר - 'אוצר' עמ' רס). מאידך, הרב רפאל צבי שי' הרטמן מוסר, שכאשר הגיע בנו [ר'] מנחם-מענדל שי' (שנולד ב"ט אייר תשל"ב) לגיל שלוש, פנה לרבי בשאלה מתי לעשות את התספורת: א) בזמנו - ימי

אבל לאורך גיסא, אין מההכרח שתיסע כל הישיבה... והנשארים יארגנו התוועדות במקומם¹⁷.

"אצל חסידים היו נוהגים לשבת להתוועד בל"ג בעומר לפנות ערב, בין מנחה למעריב"¹⁸.

גם נשי ובנות חב"ד יערכו היום התוועדות¹⁹.

בהתוועדות זו עורכים מגבית של צדקה¹¹.

* הרבי עורך²⁰ "להוסיף בתורה עבודה וגמ"ח - עליהם העולם עומד, והרי רשב"י עליו נאמר 'וצדיק יסוד עולם'... נתינה לצדקה במספר ח"י - והרי ל"ג בעומר הוא ח"י באייר (ראשיית'כות: אברהם, יצחק, יעקב, רחל, שכוללת כל ד' האמהות). בעבודה - מזמור ל"ג בתהילים, ספר דוד בן ישי בתור נעים זמירות כל בניישראל. בתורה - כפרשת השבוע, וכפרט בחלקו המיוחד ליום זה (השיעור בחת"ת)...".

* מנהג שפשט ככל תפוצות ישראל: ביום ל"ג בעומר אוספים את כל הילדים [בצניעות המתאימה], ומסבירים להם מענייניא דיומא, אודות

זה במירון, להשפעה בנושא החינוך, ובין השאר לחלק שם חוברות או דפי אל"ף ב"ית שיש עליהם גם את הכתובת של צא"ח ואיזה סיסמאות השייכות גם להורים (אג"ק כרך ז עמ' עדר).

17) 'שערי המועדים - ספירת העומר' סי' צד, וש"נ. וראה בשיתח מוצש"ק אמור, אור לפסח'שני תשל"ח סי"ד, שבספרים מובא דבר פלא, שאותם שהיו בל"ג בעומר במירון, הרגישו שמחה מופלגת, עד שאין זה מובן כלל בדרך הטבע, אך כך הוא הרגש האדם שם בפשטות (ראה גם בס' טעמי'המנהגים עמ' ערה). ומבאר הטעם, מפני שאו התקיים ברשב"י "בחד קטירא אתקטרנא..." היינו בדוגמת דרגת משה רבנו שבכל אחד ואחד מישראל.

18) ספר'המנהגים שם, מספר'השיחות תש"א עמ' 119. ושם גם ביאור העניין ע"פ נגלה מהרה"ח ר"ה מפאריטש, ובהערה - מכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו.

בזמן הצמח"צדק היו עורכים ליושבים' ולאורחים סעודה גדולה בדגים ובשר לפני ערביית אור לל"ג בעומר (רק הצ"צ עצמו אכל - בלילה - מאכלי חלב) 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' רדע. ועיי"ש עמ' רעטרפ).

19) אג"ק ח"י"ג עמ' מז וח"א עמ' עט.

20) במכתבו מיום א' פ' בחוקותי תשמ"ט "על-דבר הצעת רבים והחלטתם לעשות כן במעשה בפועל", לקוטי-שיחות, כרך לב, עמ' 254. ובשולי המכתב: "נ.ב.: מובן ופשוט שגם לאחר ל"ג בעומר יש לעשות ולהשלים כל הנ"ל, כלימוד פסח שני דמיניה אולנין: 'ניטא קיין פארפאלן' [=אין דבר אבוד], ובכפליים לתושיה".

יום הילולא' דהתנא רשב"י. יש נוהגים להדליק ריבוי נרות בלילה בבית-הכנסת (ובארץ-הקודש נהגו הכול ב'הדלקות' פומביות)⁸ ועושים שמחה "בכל לב ונפש"⁹, כי רצונו הוא שישמחו ביום זה¹⁰.

ביום זה יש לתת צדקה בהוספה מיוחדת¹¹.

נהגו לאכול ביצים בל"ג בעומר¹². בבית אביו של הרבי נהגו לאכול חרובים, לזכר החרובים שמהם ניזונו רשב"י ורבי אליעזר בנו במשך זמן היותם במערה¹³. "עת סגולה היא, להתעוררות ולתוספת אומץ בגילוי והפצת פנימיות התורה, שבדורנו נתגלתה במעיינות החסידות ותורתה¹⁴.

הדגשה מיוחדת על 'אהבת-ישראל' ביום זה¹⁵.

"השייכים לזה, צריכים לסדר נסיעה למירון¹⁶,

הספירה, ב) להמתין עד אחר חה"ש, ג) להקדים לל"ג בעומר, שאין מנהגו בכך? ונענה באמצעות הרב גרוניר ש' "בנידון דידן אין זה נקרא 'מקדים', ויעשה בל"ג בעומר במירון". בב' אייר השנה השיב הרב גרוניר לאחד השלוחים, שהרבי הורה כמה פעמים לבני ארץ-ישראל, שכיוון שבארץ נוהגים להקדים לפעמים עד חודש [ראה דעות בזה בספרים: 'בין פסח לשבועות' פי"ט סי"ג, ו'נטעי גבריאל' הל' פסח ח"ג פס"ה סי"ג, ובנסמן שם], לכן בנידו"ד [יום אחד?] אין זו הקדמה, ויעשו בל"ג בעומר, ע"כ. ובכל אופן, זו הוראה פרטית.

8) בעבר נהגו בהדלקות גם בירושלים ובחברון, ורבותינו השתתפו בזה - אג"ק אדמו"ר מהורש"ב ח"ג עמ' יד, סה"ש תרצ"ט עמ' 330. לפרטי המנהג וטעמיו, ראה ספר 'בין פסח לשבועות' פי"ח סט"ו ואילך. אג"ק ח"י"ח עמ' רסו.

9) אג"ק אדמו"ר ז"ח"א (הוצאת קה"ת, ברוקלין תשמ"ט), עמ' קיז.

10) לוח כולל-חב"ד, ע"פ לקוטי-שיחות, כרך ד, עמ' 1304 ועוד, מהמשנת-חסידים, החיד"א וכו'. וראה 'התוועדות' תשמ"ה ח"ג עמ' 1994: "ביום זה - דבר פשוט הוא שצריכים כולם להיות בשמחה גדולה", עיי"ש. בקשר למנהגים העתיקים בשמחת רשב"י, ראה גם המובא בספר'השיחות תש"ג ח"ב עמ' 460.

11) 'תורת-מנחם - התוועדות' תשמ"ה ח"ג עמ' 2017. וראה גם 'התוועדות' תשמ"ח ח"ג עמ' 319.

12) ועל הרבי מסופר, שנהג לאכול ביצים שקליפתן נצבעה בשעת הבישול בצבע חום - 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' רפ. [בד"כ עשה זאת הרבי בחדרו. אך בהתוועדות ל"ג בעומר תשל"ה היתה מונחת ביצה קשה על השולחן, ובשעת התוועדות חתך אותה הרבי לארבעה חלקים, ואכל ממנה. וראה 'אוצר מנהגי חב"ד' ס"ע הער].

13) 'תורת-מנחם - התוועדות' תשמ"ב ח"ג עמ' 1395.

14) אג"ק חלק כ עמ' רכג.

15) 'תורת-מנחם - התוועדות' תשמ"ו ח"ג עמ' 362, ועוד.

16) הרבי עורר לנצל את הבאת הילדים לתספורת מצווה ביום

כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו היה משתתף לפעמים בתהלוכה ובכינוס ואומר שיחה מיוחדת לילדים, ועודדים ביותר. בדרכו לציון הק' היה נוסע ל'שרה' שבו התכנסו הילדים, ושוהה שם מעט ואחר-כך ממשיך אל הציון²⁶.

"אצל אדמו"ר האמצעי היה ל"ג בעומר מימים-טובים המצויינים. היה יוצא לשרה בעריכת סעודה קלה, שתיית משקה ואכילת ביצים מבושלות ובניגונים ובריקודים. וראו אז הרבה מופתים", בעיקר בנוגע לפקידה בזרעא חייא וקיימא. וכך נהגו למסור לרבי בקשות בנושא זה ביום ל"ג בעומר, ומשפחות רבות זכו להיפקד בזכות זה²⁷.

כיוון שהרבנים המפורסמים בארה"ק כבר אסרו זאת, וכיוון שחובתנו לעשות הכול כדי לשתף בזה את כל החוגים, ובודאי את החרדים, לא כדאי להזמין אמנים אלה לתהלוכות. בהגרת הפרסים שנוהגים לערוך אז, יש להקפיד למלא את הוראת הרבי "העירוני כמה פעמים, שבכל כיוצא-בזה צריכה להיות הגרלת ספרי קודש, וקל להבין". בשנת תשל"ג הופיע בפירסום מטעם צא"ח ילד המקבל 'דזורגל' כפרס העיקרי במבצע של"ה, ובתנובה מסר יו"ר המזכירות, הרה"ח ר' חמ"א חודקוב ע"ה, ליו"ר צא"ח הרה"ח ר"י לייבוב ע"ה שהרבי אינו גורס כלל פרס זה, ושיש להשמיד את המודעות שכבר נדפסו (ראה לשון המענה ב'התקשרות' גיליון נא עמ' 14). אודות פרסים אחרים, כמו אופניים, מצלמה, טיסה בשמי הארץ וכדומה, הסכים הרבי שאין מניעה, ורק הוסיף "אלא שהספרים יודגשו בהפרסומת" ('התקשרות' גיליון מב עמ' 15-14. 'צעירי אגודת חב"ד' עמ' 298).

אנב, פעם השיב הרבי (ללא קשר ל"ג בעומר) למוסד שערך הגרלה על פרסים יקרי-ערך: "לכאורה, הוצאות הפרסים גדולה וביותר - ועלפי סברא, גם בהרבה פחות מזה ישיגו המקווה [=את התוצאה שלה הם מצפים מהפרסים]".

26) וכן הציע הרבי לחסידים לעלות על הציון היום, כיוון שקברי צדיקים בכלל הוא במקום העלייה לציון הרשב"י - 'תורת-מנחם - התועדות' תש"י עמ' 67.

27) ספר-המנהגים עמ' 43, מליקוטי-דיבורים, כרך ג, דף תקיט,א ו'היום-יום' ל"ג בעומר. ביאור בזה ב'התועדות' תש"י שם עמ' 60.

רשב"י וכו'²¹. אחר-כך יוצאים עמם לטיול אל השרה [והמנהג שהתינוקות - גם הבנות²² - יורים בקשת בל"ג בעומר²³], ונותנים להם מיני מתיקה שישמחו את ליבם, וכל זה [נעשה בשעה המתאימה ללימוד תורה] משום "עת לעשות לה'..." , שעל-ידי זה נוסף בחינוכם ביתר שאת וביתר עוז²⁴.

בימינו עושים זאת בתהלוכות ובכינוסים לילדי-ישראל ברוב עם ובפרסום גדול, בכל אתר ואתר²⁵.

21) וגם הפיוטים שבבחו של רשב"י (כמו פיוט 'בר יוחאי') שלא ראינו שיאמרו אצל רבותינו נשיאינו, קרוב לומר שהיה אצלם במחשבה - 'תורת-מנחם - התועדות' תשמ"ז ח"ג עמ' 271.

בקרר להסברה לילדים אודות תלמידי רבי עקיבא, להעיר מדברי הרבי בתחילת שיחתו לילדים ב'פאראד' ל"ג בעומר תשכ"ז (שיחות-קודש תשכ"ז ח"ב עמ' 111). "שמיים ל"ג בעומר ואילך נהגו תלמידי ר"ע כפי שלימדום רבם אודות ו'אהבת לרעך כמוך', נהגו כראוי זה עם זה" היינו שהמגיפה פסקה מפני שתוקנה הסיבה שלה כראוי.

22) במענה למנהלת 'בית רבקה' בשכונת הרבי, שהודיעה שהתלמידות תחינה יוצאות לשרה בל"ג בעומר, וישחקו עם קשת כנהוג, ענה הרבי "הרומז גס-כן לקשת, שהוא סימן לבית משיח (זח"א עב,ב). ו'החרים' [המשך] מאמרי חסידות לאדמו"ר מה"ש משנת תרל"א] עמ' סט), ותשואות-חן על הבשורות טובות, וגדול הזכות וכו'".

23) מנהג זה הובא ונתבאר בס' בני-יששכר מאמרי חודש אייר מ"ג פ"ד, ובספרים שהובאו בספר 'בין פסח לשבועות' פ"ח ס"ו. וראה 'תורת-מנחם - התועדות' תשי"א ח"ב עמ' 77. לקוטי-שיחות, כרך לו, עמ' 121 הערה 5 באריכות.

24) 'תורת-מנחם - התועדות' תשד"מ ח"ג עמ' 1727, 'התועדות' תשמ"ז ח"ג עמ' 268.

25) 'כינוס' בבית-חינוך היה כבר בשנת תש"ג. את צורת ה'פאראד' - צעדה המלווה בשלטים וכרזות - לבש בשנת תשט"ז (הכינוס התקיים שם לפני התהלוכה). בשנת תשמ"ה יתה הוראה לערוך תהלוכות גם בארה"ק, ומוסיף והולך מידי שנה בשנה - ראה פירוט השנים ב'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' רעז. בנוגע להופעת 'קוסם', על אף שיש מקילין בזה אם הוא מדגים תחילה תרגיל אחד ומראה שאינו אלא אחיזת-עיניים (וכמ"ש ב'פינת ההלכה' בגיליון 543 של 'שיחת השבוע'), הרי

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש